

NUODUGNAUS MOKYMO PROGRAMA KAUNO „SANTAROS“ GIMNAZIJOJE

Situacijos analizė: Gimnazijos galimybės tenkinti mokinių poreikius

Stiprus gimnazijos pedagogų intelektualinis potencialas, imlus naujovėms, smalsus, norintis mokytis ir keistis pedagogų kolektyvas sudaro prielaidas suformuoti vertybių ir normų sistemą, ieškoti patrauklesnių mokymosi būdų, skatinančių nuolatinį tobulėjimą, mokinių poreikių tenkinimą, atsižvelgiant į mokinių mokymosi stilius ir galimybes.

Pedagogai ugdymo(si) procese naudoja kritinio mąstymo, aktyvaus mokymosi, problemų sprendimo darbo būdus ir metodus, grupinį, projektinį darbą, debatus, virtualias aplinkas, kas sudaro sąlygas visiems pedagogams pasiekti besimokančiai organizacijai reikalingų kompetencijų ir keisti ugdymo turinį, kad būtų atliepiami mokinių ugdymosi poreikiai.

Gimnazijoje yra sukurta bendrojo ekonominio raštingumo mokymams tinkanti bazė (taikomosios ekonomikos disciplinos, praktinio ekonominio mokymo firma, suteikianti progą imituojant tikros firmos veiklą praktiškai išbandyti savo galimybes pasirinktame versle). Tai sudaro prielaidas šią paslaugą pasiūlyti imliems verslui mokiniams.

Šiuo metu gimnazijoje yra mokoma 4 užsienio kalbų (anglų, vokiečių, prancūzų, rusų), taip sudaromos sąlygos įvaldyti Europos kalbas, suteikiama galimybė pageidaujantiems mokiniams ugdyti kalbinius gebėjimus.

3 – 4 gimnazijos klasių mokiniams yra siūlomi įvairūs pasirenkamieji dalykai: (Teatro įvadas, Ekonomika ir verslas, Psichologija, Braižyba ir kt), atliepiantys mokinių poreikius.

Tėvų ir mokinių teigiamai vertinama gimnazijos aplinka sudaro galimybes sukurti efektyvią mokymosi aplinką ir pritraukti vietas bendruomenės narius bendrai veiklai ir mokymuisi (formuojamos universitetinės klasės, geriausi mokiniai apdovanojami „Santaros“ premija,

organizuojamos Padėkos dienos mokiniams), galima įgyti ECDL pažymėjimus, veikia Lyderių klubas, Mokinių savivalda, galima rinktis Tautinių šokių būrelį ir kt.

Bendra mokytojų ir gimnazistų veikla kuriant ir naudojant ugdymo(si) procese informacines technologijas – prielaida išplėtoti pedagogų gebėjimą dirbti ir mokytis bendradarbiaujant, šią galimybę suteikiant mokiniams (veikia dvi kompiuterių klasės, daugumoje kabinetų yra multimedijos projektoriai, 6 kabinetuose yra interaktyvi lenta, visuose kabinetuose veikia internetas, kai kuriose erdvėse veikia bevielės ryšys). Gimnazijoje įgyvendinamos iniciatyvos („Mokinys - mokytojui“, kai mokiniai lyderiai moko mokytojus, kaip dirbti su naujausiomis technologijomis, „Mokytojas – mokytojui“, kai mokytojai veda atviras pamokas vieni kitiems, dalijasi metodine medžiaga, skaito pranešimus metodinėse grupėse, „Mokykla – mokyklai“, kuri įgyvendinama per neformalias Metodines dienas „Ieškok geriausio“, kada mokyklos partnerės suvažiuoja į vieną bendrą neformalų renginį ir dalijasi gerąja patirtimi), keičia mokyklos kultūrą iš esmės, atliepia „Santaros“ gimnazijos, kaip besimokančios organizacijos, požymius.

Aktyvus ir rezultatyvus mokyklos dalyvavimas šalies ir tarptautiniuose projektuose bei konkursuose sudaro prielaidas išplėtoti gebėjimą dirbti partnerystės tinkluose (COMENIUS, YFU, MASCIL, „Erdvėlais žemė“, „Sveikatiados“ projektai, internetinis žurnalas E JOURNAL)

Kai kurios gimnazijos erdvės (koridoriai, fojė) ypač kūrybiškai naudojamos meninio ugdymo procese: organizuojamos mokinių darbų dailės, technologijų, dizaino parodos, vyksta darbų aptarimai. Per mokslo metus eksponuojamos ir kilnojamos parodos iš Kauno Karo muziejaus ir Vilniaus universiteto – tada kai kurios istorijos pamokos vyksta prie minėtų eksponatų. **Bibliotekoje** - švietimo informacijos centre rengiamos įvairios parodos, skirtos paminėti žymių žmonių jubiliejams, valstybinėms ir kalendorinėms šventėms, svarbiems įvykiams, naujų knygų pristatymui. Teikia edukacines bei informacines paslaugas. Tokia informacija supažindina mokinius, jų tėvus, mokytojus, kitus bendruomenės narius su naujausia literatūra, susijusia su švietimu, psichologija, mokslu, ugdo domėjimąsi, padeda prisiminti istoriją bei gilinti žinias. **Skaityklose** sudarytos sąlygos mokytis, ieškoti, rinkti, sisteminti bei vartoti gautą informaciją, siekti žinių. Čia ugdo gebėjimus savarankiškai mokytis, ruošti pamokoms (mokiniams, mokytojams ir net buvusiems mokiniams), rengti konkursus (pvz. „Švari kalba - švari galva“, „Amberstar, „Kengūra“ ir

kt.), integruotas pamokas. **Profesinio informavimo skaitykla** padeda karjeros ugdymui, supažindindama mokinius su įvairiomis profesijomis, mokslu ir studijomis Lietuvoje bei užsienyje, kad sėkmingi pasirinkimai lydėtų nuolatinį tobulėjimą.

Partnerystės ryšiai su Kauno aukštosiomis mokyklomis sudaro galimybę naudotis jų materialine baze ir intelektualiais resursais (kasmet rengiama Kauno apskrities Jaunųjų mokslininkų konferencija, įsteigtas profesinio Karjeros informavimo centras, mokytojai kiekvieną pavasarį lankosi Vilniaus universiteto laboratorijose, rengiamos Karjeros savaitės, Universitetų dienos mokykloje), bendradarbiavimas su Šilainių seniūnija sudaro sąlygas kartu spręsti socialines ir edukacines mikrorajono problemas.

Geros mokyklos koncepcijoje (2013) vienas iš geros mokyklos požymių įvardijamas **Ugdymasis (mokymasis): dialogiškas ir tyrinėjantis**. Ugdymo turinys įdomus, provokuojantis, pakankamai platus ir gilus, kuriantis iššūkius. Mokomasi spręsti gyvenimiškas problemas, ugdomos šiuolaikiniam gyvenimui aktualios kompetencijos. Mokomasi tyrinėjant, eksperimentuojant, atrandant ir išrandant, kuriant, bendraujant. Ugdymasis (mokymasis) pagrįstas dialogu (mokinių su mokiniais, mokinių ir mokytojų, mokinių ir už mokyklos erdvių esančių mokymosi partnerių) ir jo metu gaunama informacija, gimstančiomis idėjomis, sukuriamomis prasmėmis. Jis persikelia už mokyklos virsdamas gyvenimo būdu – tęsiasi namuose, draugų būryje, neformalaus švietimo įstaigose, taip pat dalyvaujant socialiniuose tinkluose ir naudojant kitas šiuolaikinių technologijų teikiamas galimybes. Nuodugnaus mokymo programa „Santaros“ gimnazijoje atliepia visus šiuos komponentus, tai naujovė, galinti keisti mokymą.

NUODUGNAUS MOKYMO PROGRAMOS MODELIS

Nuodugnaus mokymo „Santaros“ gimnazijoje modelio struktūrą sudaro tokios sritys: **mokslinė tiriamoji veikla, tyrinėjimais grįstas mokymas, probleminis mokymas**. Visos sritys drauge, orientuojant mokinius į žinių gilinimą pasirinktoje srityje bei gebėjimą prisitaikyti besikeičiančiame pasaulyje, sudaro nuodugnaus mokymo modelį, kuriame svarbi dalis tenka mokinių globos ir paramos programų kūrimui ir taikymui bei praktinių įgūdžių realizavimui socialinių partnerių laboratorijose, verslo įmonėse, bibliotekose ir kt.

Prioritetas: Ugdymo ir ugdymosi kokybės gerinimas.

Tikslas: Tenkinti mokinių poreikius, sukuriant palankią edukacinę aplinką mokinių gebėjimų realizavimui.

Uždaviniai:

- Aptarti nuodugniau mokymo programos taikymo galimybes gimnazijoje.
- Skatinti bendradarbiavimą tarp įvairių švietimo subjektų: mokinių, tėvų, mokytojų, socialinių partnerių, studentų savanorių ir kt.

MOKINIŲ MOKSLINĖ TIRIAMOJI VEIKLA

Kauno „Santaros“ gimnazijoje skatinama mokinių mokslinė tiriamoji veikla, kurios funkcija – mokyti mokinius savarankiškai atlikti pažinimo procesą: supažindinti su mokslinio pažinimo metodais, ugdyti interesą ir poreikį mokslinei tiriamajai veiklai, nes mokslinės tiriamosios veiklos metu įgytos žinios yra visavertės, gerai įsisąmonintos.

Mokslo metų eigoje, mokytojai aptaria su mokiniais kokias temas, objektus mokiniai norės tyrinėti, suformuluoja tikslus ir uždavinius, numato reikalingas priemones ir darbo eigą, kokius rezultatus ir išvadas tikisi gauti. Gimnazijos mokiniai nagrinėjo tokias temas:

- Auksinio stafilokoko paplitimas „Santaros“ gimnazijos bendruomenėje.
- Įvairių skysčių paviršių įtempimo tyrimas.
- Ar visi akmenys vienodai sunkūs?
- Mobilųjų telefonų įtaka žmogaus organizmui.
- „Santaros“ gimnazijos bendruomenės geriamojo vandens tyrimas.
- Kauno miesto Šilainių mikrorajono mokyklų himnų palyginimas.
- Moralės pamatų paieškos Justino Marcinkevičiaus ir Oskaro Koršunovo „Katedroje“.

- Poeto asmenybė ir kelias į kūrybą.
- Mistinė piramidžių galia ir kt.

Kai kuriuos tiriamuosius darbus mokiniai atlieka universitetų (LSMU, KTU) laboratorijose, mokinius konsultuoja dėstytojai. Sėkmingiausi darbai dalyvauja Europos Sąjungos jaunųjų mokslininkų konkursuose. Baigiantis mokslo metams, balandžio mėnesį, gimnazijos iniciatyva organizuojamos Kauno jaunųjų mokslininkų konferencijos išaugo į apskrities konferencijas. Mokiniai pristato savo tiriamuosius, kūrybinius darbus septyniose sekcijose: tikslųjų mokslų, gamtos mokslų, socialinių mokslų, lietuvių kalbos, užsienio kalbos, ir menų. Mokinių darbus išklauso ir vertina dėstytojai iš VDU, LSMU, KTU ir VU Kauno humanitarinio fakulteto. Įdomiausių darbų autoriai apdovanojami..

TIRYNĖJIM AIS GRĮSTAS MOKYMAS

Tyrimais grįstas mokymas – tai aktyvus mokymo metodas, kai pagrindinis vaidmuo pamokoje tenka mokiniui. Mokinys kelia klausimus, tiria situacijas, sprendžia užduotis, randa savo sprendimo kelią ir pateikia rezultatus. Tyrimais grįstas mokymasis taikomas įvairiais būdais, priklausomai nuo konteksto, tikslinės grupės ir mokymosi tikslų. Tačiau šie metodai turi ir bendrų bruožų: siekiama skatinti mokinių smalsumą, įsitraukimą į gilesnį mokymąsi. Kai mokiniai mokydami naudoja tyrimais grįstus mokymosi metodus, jie pasijunta mokslininkais ir gali įgyti būsimai profesijai reikalingų kompetencijų, skatinamas mokinių aktyvumas, kas padeda tapti visaverčiais šalies piliečiais. Pamokoje taikant tyrimais grįsto mokymo metodą, keičiasi požiūris į klausimą. Klausinėjama norint

- sudominti, padrąsinti ir provokuoti;
- įvertinti išankstines žinias ir supratimą;
- skatinti žinių atkūrimą tam, kad sukurti naują supratimą ir prasmę;
- sutelkti mąstymą į pačius svarbiausius konceptus ir klausimus;

- padėti mokiniams išplėsti jų mąstymą nuo faktinio iki analitinio;
- skatinti argumentavimą, problemų sprendimą, vertinimą ir hipotezių formulavimą;
- skatinti mokinių mąstymą apie tai, kaip jie išmoko;
- padėti mokiniams įžvelgti ryšius.

Kitas išskirtinis tyrimais grįstos pamokos bruožas yra užduotys. Mokykliniuose vadovėliuose pateikiamos struktūrinės užduotys, o taikant tyrimais grįstą darbo metodą, mokiniams pateikiamos profesinėje veikloje sutinkamos nestruktūrinės užduotys. Mokiniai, naudodami visą turimą literatūrą, sprendžia problemą ir sprendimo žingsnius numato patys, mokytojas tampa konsultantu. Taigi pamoka tampa patrauklesnė, atliepanti šiuolaikiniame gyvenime keliamus iššūkius.

PROBLEMINIO MOKYMO SI KRYPTIS

Probleminis mokymas yra viena labiausiai pasaulyje paplitusių mokymo(si) sistemų, kurios esmė – ne informacijos pateikimas mokiniui, o toks mokymosi būdas, kai pats mokinys suranda ir pritaiko informaciją.

- Tai tokia mokymosi strategija, kurios pagrindas – individuali mokinio (arba grupelės) ir mokytojo sąveika, kai mokytojas mokinį konsultuoja, kai susidaromas veiklas planas, kuri pasižyminti sisteminga savarankiška pažintine veikla, naujų žinių ir veiklos būdų įsisavinimu sprendžiant praktines problemas.
- Tai žinių įtvirtinimas ar gerinimas.
- Tai pažinimo metodų mokymas.
- Tai mokinių įtraukimas į praktinę veiklą.
- Tai metodas, leidžiantis mokiniams išsiaiškinti mokymosi spragas ir numatyti, kaip dirbti, kad jų neliktų.

- Tai mokymosi būdas, kuris skatina gilesnį medžiagos supratimą, o ne paviršutiniškas žinias.

Pamokose išskyla uždavinys lavinti mokinių individualųjį stilių, kūrybinius gebėjimus, atvirumą naujoms idėjoms, išradingumą, gilinti retorinius įgūdžius, gebėjimą diskutuoti. Tuo tikslu šiems mokiniams mokytojai skiria sudėtingesnes užduotis: rašo pastabas apie draugo atsakinėjimą, paskiriami korepetitoriais klasės draugams padėti išmokti atitinkamą temą, organizuoja pamokas – viktorinas, pamokas – konferencijas, kurios reikalauja kartoti ir apibendrinti medžiagą ir kt.

Išskiriami 7 probleminio mokymosi žingsniai ugdymo procese (pagal *Maastricht Medical School*):

1. Apibrėžkite vartojamus terminus ir sąvokas.
2. Įvardykite ir apibūdinkite problemą.
3. „Smegenų šturmo“ pagalba įvardykite galimas priežastis.
4. Suformuokite išvadas.
5. Nusakykite individualaus mokymosi uždavinius.
6. Dirbkite savarankiškai, konsultuokitės su mokytoju- kuratoriumi (tutoriumi).
7. Pristatykite rezultatus, diskutuokite, vertinkite.

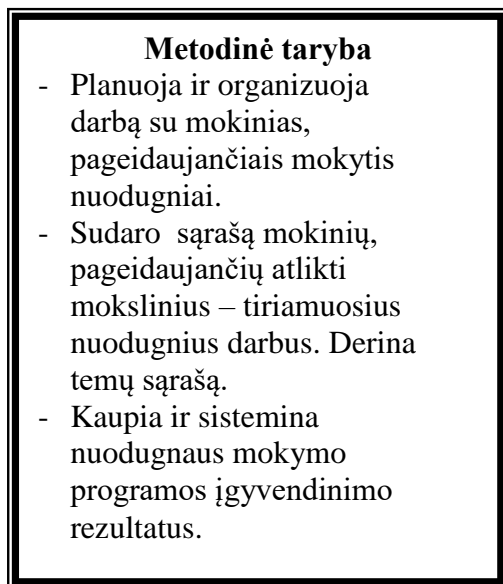
Probleminio mokymo diegimas į tradicinę aplinką lems naują mokymosi kokybę, ypatingą mokymo ir mokymosi kultūrą, naujas, savitas mokymosi aplinkas (pavyzdžiui, „Mokykla be sienų“), paremtą mokymosi kultūros pokyčiais ir rengs mokinį studijoms aukštosiose mokyklose.

NUODUGNAUS MOKYMO PROGRAMOS APRAŠAS

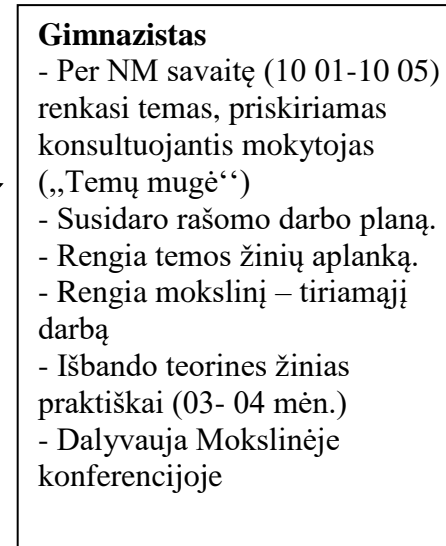
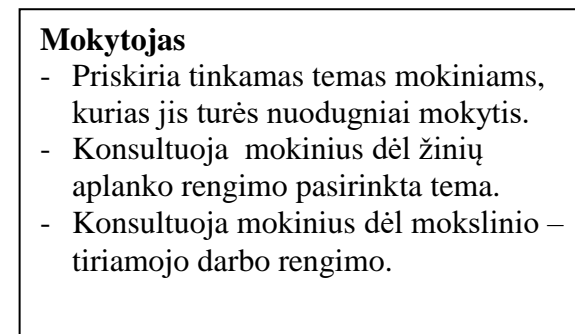
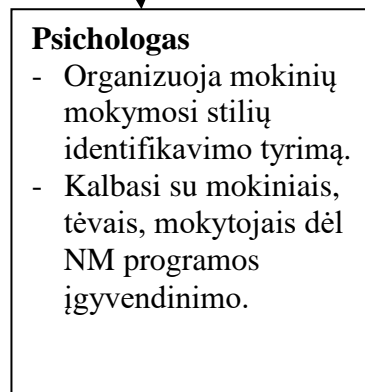
Kaip mokiniams įgyti nuodugnius žinias?

Pagrindinis nuodugnaus mokymo (NM) programos tikslas yra keisti mokinių santykį su žiniomis bei jų pobūdžio suvokimą, ugdyti svarbiausias veiksmingam mokymuisi reikalingas žinias, supratimą, gebėjimus ir praktiką.

Pimają spalio savaitę be įprasto ugdymo turinio mokiniams priskiriama konkreti tema, kurią jie turės nagrinėti per visą mokymosi mokykloje laikotarpį nuo IX iki XI klasės (esant poreikiui, ir XII klasėje). Vėliau gimnazistai reguliariai susitinka su atsakingais mokytojais, kurie konsultuoja, siūlo ir padeda mokiniams kaupti žinias savo tema (kiekvienas mokytojas dirba ne mažiau kaip su vienu mokiniu). Taip pat mokiniai gali susitikti su vyresniais mokiniais, kurie galbūt dirba prie tos pačios temos, su tėvais savanoriais, kolegijų, universitetų studentais savanoriais, bibliotekininkais ir savo draugais. Taip siekiama, kad mokyklinio ugdymo pabaigoje mokiniai įgytų tikrą kompetenciją, susijusią su jo tema. Svarbu tai, kad gautos teorinės žinios būtų įgyvendinamos praktiškai, todėl siūloma II, III klasių mokiniams vasario - kovo mėnesio vieną savaitę teorines žinias išbandyti praktiškai socialinių partnerių (universitetų, kolegijų) laboratorijose, verslo įmonėse. Vėliau gautos praktines žinias apibendrinti moksliniuose tiriamuosiuose darbuose, pristatyti Kauno apskrities jaunųjų mokslininkų konferencijoje, atstovauti gimnazijai šalies jaunųjų mokslininkų konkursuose, Europos Sąjungos jaunųjų mokslininkų konkursuose. Aprašytam procesui tęsiantis metai iš metų, kiekvienam mokiniui tenka atlikti plačius ir intensyvius tyrinėjimus, klasifikuoti, analizuoti ir eksperimentuoti.

KOORDINUOJA

GALIMA NUODUGNAUS MOKYMO PROGRAMOS NAUDA

Mokiniam: suteikia nuodugnių ir išsamių žinių kokia nors tema: leidžia gerai suprasti žinių pobūdį; sužadina mokinių vaizduotę ir emocijas mokantis; ugdo pasitikėjimą savimi; ugdo gebėjimą naudotis internetu ir organizacinius gebėjimus.

Mokytojams: mokytojai atranda įvairius dalykus kartu su mokiniais; nėra spaudimo rašyti pažymius; dirbama su entuziastingai nusiteikusiai mokiniis; nuodugnios mokinių žinios praturtina įprastą mokymą.

Mokyklai: leidžia vyresniems ir jaunesniems mokiniams bendradarbiauti mokantis; paverčia mokyklą su daugeliu temų susijusios kompetencijos centru; praturtina mokyklos kultūrą; temų parodos traukia dėmesį; leidžia neformaliai bendrauti su švietimo subjektais: tėvais, socialiniais partneriais.

Programa parengta, vadovaujantis 2015 metų gimnazijos veiklos planu, gimnazijos veiklos kokybės vidinio įsivertinimo ir išorės vertinimo rekomendacijomis.

Programą rengė: direktorės pavaduotojos ugdymui D. Karaliūtė, N. Beniušienė, Metodinės tarybos nariai: L. Kablytė, D. Krilavičienė, M. Langienė, D. Noreikaitė, R. Baltrušaitienė, L. Lingytė, J. Karčiauskienė, D. Mulvinskas